

Ignacy Dec

"Neoscholastyka i formy jej kontynuacji : studium analityczno-krytyczne twórczości filozofów wrocławskich XX wieku",
Zdzisław Pawlak, Wrocław 2001 :
[recenzja]

Wrocławski Przegląd Teologiczny 9/1, 190-191

2001

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ukami (filozofia a teologia, filozofia a nauki szczegółowe) oraz wzajemnych relacji pomiędzy filozofią a sztuką, a także wskazanie odmienności filozofii od ujęć rzeczywistości proponowanych przez światopoglądy czy ideologie. Osobną kwestią podjętą przez autora jest określenie roli, jaką spełnia filozofia w budowaniu kultury.

Książka ks. M. Kiwki posiada charakter popularyzatorski, włączając się tym samym w szeroką i często podejmowaną dyskusję dotyczącą kształtu filozofii, jej natury i stawianych jej celów. Przy okazji różnych publikacji i sympozjów filozoficznych stawia się pytanie: jakiej filozofii (niejako „z imienia”) potrzebuje współczesny świat i człowiek? Bardzo dobrze na tak stawiane pytanie odpowiada treść prezentowanej publikacji. Dylemat bowiem wydaje się aż nadto pozorny. Współczesny bowiem człowiek – być może bardziej niż kiedy indziej – zagrożony jest jałowością balansowania pomiędzy prawdą a jej karykaturą, pomiędzy zanurzeniem w realnej rzeczywistości a jej (postmodernistyczną) fikcją i wreszcie – pomiędzy „mądrością” a „głupotą”. Autor staje zdecydowanie po stronie tych filozoficznych modeli świata, które opowiadają się jasno za wiernością realnej rzeczywistości i – co z tego wynika – wiernością samemu człowiekowi, jego osobowej godności w odczytywaniu prawdy, jego przygodzie z mądrością.

Książka ks. Kiwki stanowi też bardzo dobrą pomoc dydaktyczną, zarówno dla studentów teologii, jak i filozofii. Jej niezaprzeczalnym walorem jest syntetyczny sposób ujęcia problematyki, jasność wykładu oraz logiczne ułożenie treści. Dodatkowym bogactwem dydaktycznym jest zamieszczona w ramach każdego rozdziału literatura odsyłająca do źródeł oraz innych cennych pomocy, zarówno ściśle dydaktycznych, jak i popularyzatorskich.

o. Jerzy Tupikowski CMF

Zdzisław Pawlak, Neoscholastyka i formy jej kontynuacji. Studium analityczno-krytyczne twórczości filozofów wrocławskich XX wieku, Włocławek 2001, ss. 326.

Na polskim rynku filozoficznym pojawiła się nowa pozycja książkowa. Autorem jej jest ks. Zdzisław Pawlak, absolwent Wydziału Filozofii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, pracownik naukowy Wyższego Seminarium Duchownego we Włocławku, członek redakcji „Ateneum Kapłańskiego”. W sygnalizowanej książce autor zajął się twórczością filozofów wrocławskich XX wieku. Chciał ich ukazać jako kontynuatorów różnych odłamów neoscholastyki europejskiej. Spośród wymienionych ośmiu wrocławskich filozofów autor w pracy prezentuje myśl filozoficzną czterech księży, którzy posiadają największy dorobek pisarski w dziedzinie filozofii. Są to: ks. Idzi Radziszewski, profesor i rektor trzech uczelni (Wyższego Seminarium Duchownego we Włocławku, Akademii Duchownej w Petersburgu, założyciel i pierwszy rektor Katolickiego Uniwersytetu w Lublinie), ks. Józef Iwanicki, profesor i rektor dwóch uczelni (Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego i Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie), ks. Stanisław Mazierski, profesor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego i jeden z głównych współtwórców sekcji filozofii przyrody na te same uczelnie i ks. Adam Jankowski, wykładowca przedmiotów filozoficznych w Wyższym Seminarium Duchownym we Włocławku.

Praca autora dzieli się na trzy części. Zostały one ukonstytuowane jakby w sposób naturalny, gdyż wymienieni myśliciele reprezentowali i kontynuowali trzy odmiany filozofii neoscholastycznej. Część pierwsza złożona jest z dwóch rozdziałów i prezentuje działalność filozoficzną ks. Idziego Radziszewskiego i ks. Adama Jankowskiego. Obydwaj oni w jakiś sposób kontynuowali neoscholastykę Szkoły Lowańskiej, pierwszy głównie przez publikacje, drugi – bardziej przez swoją działalność naukowo-dydaktyczną. Niniejsza wersja neoscholastyki łączyła filozofię tomistyczną z osiągnięciami nauk szczegółowych, zwłaszcza przyrodniczych.

Część drugą rozprawy poświęca autor filozoficznemu dziełu ks. Józefa Iwanickiego. Kontynuował on inną wersję scholastyki, mianowicie wersję logiczną. Dokładniej mówiąc w odmianie tej łączono scholastykę z osiągnięciami współczesnej logiki. Niniejsza odmiana neoscholastyki przywędrowała do Polski drogą okrężną, najpierw przez ośrodek wiedeński a potem poprzez szkołę lwowsko-warszawską. W wersji tej usiłowano uściślać filozofię scholastyczną przy pomocy logiki współczesnej. Miało to duże znaczenie dla rozwoju neoscholastyki. Przybliżało tę filozofię do wiedzy naukowej i wyostrzało przez to samo świadomość metodologiczną.

Trzecia część rozprawy prezentuje koncepcję filozofii przyrody i filozofii nauk przyrodniczych, uprawianych przez ks. Stanisława Mazierskiego. Przedstawiany autor reprezentował zasadniczo nurt filozofii neoscholastycznej, wywodzący się z lowańskiej filozofii przyrody. Jednakże konfrontował lowańskie rozstrzygnięcia ze stanowiskiem Lubelskiej Szkoły Filozofii Klasycznej, poddając je rygorom metodologicznym i teoriopoznawczym.

Wnioski z przeprowadzonych analiz autor zawarł w podsumowaniach do poszczególnych części rozprawy i w jej zakończeniu. Książka posiada streszczenie w języku niemieckim i wykaz bibliograficzny.

Sygnalizowana tu rozprawa ks. Zdzisława Pawłaka wnosi do filozoficznych badań nowe osiągnięcia. Ukazuje w jaki sposób filozofowie polscy, związani w diecezją włocławską, kontynuowali różne odmiany neoscholastyki i jaki wnieśli wkład do polskiej filozofii. Książkę można polecić wszystkim tym, którzy interesują się klasyczną odmianą filozofii.

ks. Ignacy Dec

Peter P. Rohde, *Søren Kierkegaard*, przeł. J.A. Prokopski, A. Szulc, Wrocław 2001, ss. 217

Są myśliciele, których popularność nie maleje mimo upływającego czasu. Jednym z nich jest Duńczyk Søren Kierkegaard. Kilka pozycji tego filozofa oraz opracowania jego myśli pojawiło się w ostatnich latach na naszym rynku wydawniczym. Jedną z nich, wydaną bardzo starannie, z wielką dbałością o szatę graficzną, jest biografia autorstwa P.P. Rohde.

Książka, mimo że wydana przed czterdziestu laty, nie stała się przeżytkiem. Głównie dzięki umiejętnemu wplataniu w tekst myśli duńskiego samotnika oraz zdolnościom biograficznym autora, otrzymujemy niezwykle interesującą pozycję odzwierciedlającą równie niezwykle życie myśliciela pragnącego być świadkiem prawdy. Autor szuka najpierw korzeni duchowości Kierkegaarda, wiążąc jego życie z tragiczną postacią ojca, człowieka prześladowanego przez poczucie winy, przekonanego o przekleństwie ciążyącym na nim i na jego ro-